

Δικαιώματα στη Γλώσσα μας!

Εργαστήρια δεξιοτήτων – Πρόγραμμα Εκπαίδευσης στα Δικαιώματα του Παιδιού
για παιδιά 12 – 17 ετών

ΕΛΙΞ – Προγράμματα Εθελοντικής Εργασίας

www.elix.org.gr

Βερανζέρου 15, 10677, Αθήνα

210-3825506

Αναλυτικό Πρόγραμμα 4 διδακτικών ωρών

Ανάλογα τις ανάγκες της ομάδας, και την προεργασία που έχει γίνει πάνω στα Ανθρώπινα Δικαιώματα προτείνονται οι 2 παρακάτω διαδρομές 4 διδακτικών ωρών: Α) για ομάδες που τώρα αρχίζουν να δουλεύουν πάνω στα δικαιώματα και άρα προτείνεται να εστιάσουν στη διαπολιτισμική, πολύγλωσση και πολυτροπική προσέγγιση και γνωριμία με τα δικαιώματα του παιδιού και Β) για ομάδες που έχουν ήδη εργαστεί πάνω στα δικαιώματα του παιδιού και επομένως προτείνεται να προσανατολιστούν στη σύνδεση των δικαιωμάτων με την καθημερινή ζωή και την έμπρακτη προστασία τους.

Α) Μέσα σε 4 διδακτικές ώρες μια ομάδα μπορεί να εργαστεί ως εξής για να εξοικειωθεί με τα Δικαιώματα του Παιδιού:

Συνάντηση	Τίτλος	Γενικός Σκοπός	Μαθησιακά αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Προτεινόμενο υλικό
------------------	---------------	-----------------------	-------------------------------	-----------------------------------	---------------------------

1η (45 ')	Έχω ένα όνομα – έχουμε μια τάξη	Γνωριμία και Δημιουργία ομάδας Εισαγωγή στα άρθρα 7, 8, 13 και 28, 29 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού (Όνομα και Ιθαγένεια, Προστασία της ταυτότητας, Ελευθερία έκφρασης, Εκπαίδευση και Σκοπός της Εκπαίδευσης)	Το παιδί: - Γνωρίζει τα άλλα παιδιά με τα ονόματά τους. - Αντιλαμβάνεται τη μεγάλη ποικιλία των ονομάτων στην τάξη. - Εκτιμά τη μοναδικότητα του ονόματος και τη σύνδεσή του με την ατομικότητα. - Συνειδητοποιεί πως το όνομα τού ανήκει και είναι δικαίωμα στενά συνδεδεμένο με την ανάπτυξη της προσωπικότητας. - Αναγνωρίζει τη σύνδεση ανάμεσα στο άτομο και την ομάδα. - Βρίσκει το χώρο του μέσα στην ομάδα. - Κατανοεί ότι η τάξη αποτελεί μια μαθησιακή κοινότητα. - Ανακαλύπτει πως το σχολείο αποτελεί -πέρα από υποχρέωση- δικαίωμα και πως ρόλος του είναι να το υποστηρίξει να αναπτύξει τις γνώσεις και τις δεξιότητές του. - Υπερασπίζεται την αξία των κανόνων και αναγνωρίζει τον εαυτό του και τις ανάγκες του στο σύμβολο της ομάδας.	1. Η ομάδα ενεργοποιείται με μια μικρή άσκηση γνωριμίας στον κύκλο (Η μπάλα, Πες το με μια κίνηση, 2 αλήθειες και 1 ψέμα, Κάτι μέσα από την τσάντα μου). 2. Τα παιδιά στον κύκλο επιλέγουν στην τύχη από μια στοίβα με πολύχρωμα μπαλόνια με τα ονόματά τους, και συστήνουν με το όνομά του το παιδί που τους έτυχε. 3. Το κάθε παιδί παίρνει πίσω το μπαλόνι με το όνομά του και το στολίζει. Με τα μπαλόνια τα παιδιά φτιάχνουν ένα πολύχρωμο μπουκέτο (αφίσα). Γιατί είναι πολύχρωμα τα μπαλόνια; Τι συμβολίζει το μπουκέτο; 4. Αποφασίζουν πού θα κολληθεί η παραπάνω αφίσα μέσα στην τάξη ή το σχολείο. Αναστοχάζονται πάνω στο σκοπό της εκπαίδευσης (Πού βρισκόμαστε μέσα στο σχολείο; Είμαστε επισκέπτες; Μέλη; Αποδέκτες; Δημιουργοί;). Αναστοχάζονται πάνω στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. 5. Τα παιδιά διαμορφώνουν τους κανόνες συνομιλίας της ομάδας. Τι χρειάζεται ο καθένας και η καθεμιά για να αισθάνεται ότι εισακούγεται και γίνεται σεβαστή η άποψή του μέσα στην ομάδα; Με τη βοήθεια οπτικών στηριγμάτων (flashcards, ταμπελάκια ναι/όχι, θέλω/δε θέλω) επιλέγουν τα βασικά πράγματα που χρειάζονται (ησυχία, τέχνη/μουσική, χρόνο για σκέψη, καθαριότητα, διάλειμμα, να μπορούν να ακουστούν χωρίς διακοπή, σεβασμό/όχι προσβλητικά ή ειρωνικά σχόλια, όχι κινήματα/πιθανότητα βιντεοσκόπησης ή φωτογράφισης από άλλα παιδιά χωρίς συγκατάθεση). Σε ένα δελτίο “Θέλω/Δε θέλω” αποτυπώνουν τους κανόνες που αναφέρθηκαν στις ομάδες. 6. Για την επόμενη συνάντηση τα παιδιά παίρνουν μαζί τους στο σπίτι να συμπληρώσουν την ιστορία του ονόματός τους (βλ. Παράρτημα “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία”) με τη βοήθεια της οικογένειάς τους.	- Σχέδιο Μαθήματος 1, Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού, σελ. 7 - Ένα Σύνταγμα για την ομάδα μας, Compasito, σελ. 67 - Ασκήσεις γνωριμίας, 205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση των ομάδων - Flashcards με τους κανόνες συνομιλίας της ομάδας - Καρτελάκι Ναι/Όχι, Θέλω/Δε θέλω - Flipchart - Φύλλο εργασίας σε ελληνικά, ρωσικά, ουκρανικά, αγγλικά και αραβικά “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία” (βλ. Παράρτημα)
--------------	---------------------------------	--	--	---	--

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Η αρχική γνωριμία μπορεί να γίνει με άσκηση μη λεκτικής επικοινωνίας, όπου τα παιδιά, μετά από προσομοίωση του/της εκπαιδευτικού βγάζουν κάτι που τα χαρακτηρίζει μέσα από την τσάντα τους και το παρουσιάζουν στην ομάδα. Όποιο παιδί θέλει μπορεί να πει 2 λόγια. Για ομάδες που εστιάζουν δυσκολότερα ενδείκνυται η άσκηση “Πες το με μια κίνηση”, όπου κάθε παιδί κάνει μια κίνηση και τα υπόλοιπα επαναλαμβάνουν. Βασική εδώ είναι η οδηγία

του/της εκπαιδευτικού που ενθαρρύνει τα παιδιά να επιλέξουν κινήσεις που όλη η ομάδα μπορεί να επαναλάβει.

2. Η δραστηριότητα που αφορά στην ανάδειξη της ποικιλίας των ονομάτων-προσώπων στην τάξη (“Πολύχρωμα Μπαλόνια”) μπορεί να έχει εκ των προτέρων προετοιμαστεί από τον/την εκπαιδευτικό ώστε να είναι ήδη αναγραμμαμένα τα ονόματα των παιδιών σε αυτά, ή να προετοιμαστεί επιτόπου από τα ίδια τα παιδιά που θα γράψουν το όνομά τους σε όποια γλώσσα επιθυμούν.

3. Οι κανόνες συνομιλίας της ομάδας προτείνεται να δουλευτούν πρώτα σε μικρές ομάδες. Οπτικά στηρίγματα που μπορούν να αξιοποιηθούν είναι flashcards (ησυχία/ηρεμία, βιντεοσκόπηση παιδιού με κινητό, γέλια/κοροϊδία, μουσική, τέχνη, παιδί μιλάει και τα άλλα ακούν ενεργά, χρόνος/ρολόι) και ταμπλεάκια θέλω/δε θέλω.

4. Το ερωτηματολόγιο “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία” μπορεί να συμπληρωθεί γραπτώς ή να αξιοποιηθεί ως οδηγός για να πάρουν προφορικά συνέντευξη από την οικογένεια/φροντιστ(ρι)ές τους.

<p>2η (45')</p>	<p>Τα ονόματα είναι περισσότερα από απλά γράμματα</p>	<p>Εκτίμηση της διαφορετικότητας και της μοναδικότητας</p> <p>Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της ενεργού ακρόασης</p> <p>Εξοικείωση με τα άρθρα 7, 8, 12 και 13 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού (Όνομα και Ιθαγένεια, Προστασία της ταυτότητας, Ελευθερία γνώμης και Ελευθερία έκφρασης)</p>	<p>Το παιδί:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αναγνωρίζει τη σημασία του ονόματός του. - Συνδέει το όνομά του τόσο με την παράδοση της οικογένειάς του, όσο όμως και με στοιχεία της προσωπικότητάς του. - Ρωτά τα άλλα παιδιά για το όνομά τους, ενδιαφέρεται για την ιστορία τους. - Εκφράζει περιέργεια για τη ζωή των άλλων παιδιών. - Ανακαλύπτει ομοιότητες και αγκαλιάζει τις διαφορές. - Εκτιμά τη μοναδικότητα και τη διαφορετικότητά του μέσα από το όνομα και την ιστορία του. - Αναγνωρίζει το όνομα ως στοιχείο ταυτότητας. - Αναγνωρίζει, εκτιμά και υπερασπίζεται τις ικανότητες και τις εμπειρίες του. - Επιχειρηματολογεί ορθά χρησιμοποιώντας αληθείς προκείμενες και έγκυρους συλλογισμούς. - Μετασχηματίζει την άποψή του 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Τα παιδιά εκφράζουν την άποψή τους για μια σειρά δηλώσεων που αφορούν στο όνομα (βλ. Παράρτημα “Πού στέκομαι;”). 2. Φέρνουν το συμπληρωμένο από το σπίτι φύλλο εργασίας για την ιστορία του ονόματός τους και μοιράζονται πληροφορίες στην ολομέλεια με βάση της ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού. Τι σημαίνει το όνομά του για το ίδιο το παιδί; Τι σημαίνει για τους άλλους; Του αρέσει αυτό το όνομα; Μοιράζεται κοινά με άλλα άτομα/μέλη της οικογένειάς του που έχουν το ίδιο όνομα; Πού διαφοροποιείται; 3. Βρίσκουν ομοιότητες, μοτίβα και διαφορές. Τι τους λένε οι ιστορίες αυτές των ονομάτων για τις ομοιότητες και τις διαφορές τους; Πού είναι μοναδικά; Πώς δεν είμαστε μόνα; 4. Σε κόλλες Α4 (βλ. Παράρτημα “Ένα σώμα γνώσης”) σχηματίζουν το καθένα “Ένα σώμα γνώσης”, το περίγραμμα δηλαδή του εαυτού τους, με όλες τις πληροφορίες που έχουν για την ιστορία τους, τις ικανότητες, τις γλώσσες που γνωρίζουν, ενδιαφέροντα, στοιχεία ταυτότητας, τοποθετώντας τα (γραπτώς σε όποιο γλωσσικό κώδικα θέλουν ή με σχέδιο) στα αντίστοιχα μέρη του σώματος. Γιατί τα τοποθέτησαν έτσι; Λείπει κάτι; 5. Τα παιδιά παίρνουν μαζί τους το ίδιο ατομικό τους φύλλο εργασίας και για την επόμενη συνάντηση καλούνται να σκεφτούν και να σημειώσουν αν θέλουν (γραπτά, με ζωγραφική) επάνω στη φιγούρα βασικές ανθρώπινες 	<ul style="list-style-type: none"> - Σχέδιο Μαθήματος 2, Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού, σελ. 11 - Άσκηση “Πού στέκομαι;” (βλ. Παράρτημα) - Ένα Σώμα Γνώσης, Compasito, σελ. 36 - Ετικέτες “Μοιάζω” και “Ξεχωρίζω” - Φύλλο εργασίας με ανθρώπινη φιγούρα για “Ένα Σώμα Γνώσης” (βλ. Παράρτημα) - Σαλπάροντας για μια νέα χώρα, Compasito, σελ. 167
-----------------	---	--	---	---	---

			<p>όταν έρχεται σε επαφή με νέες πληροφορίες ή σωστά επιχειρήματα.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τοποθετείται όταν έχει κάτι να πει και αφουγκράζεται όταν δεν γνωρίζει, προκειμένου να μάθει. - Αποτιμά και αναγνωρίζει τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες. 	<p>ανάγκες. Πού θα τοποθετούσαν την ανάγκη για τροφή και νερό; Κατοικία; Παιχνίδι; Ελεύθερη έκφραση; Υγεία; Τι άλλες ανάγκες μπορούν να σκεφτούν που μοιράζονται με όλα τα άτομα που κατοικούν τον πλανήτη;</p>	
<p>Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης</p> <p>1. Η δραστηριότητα “Πού στέκομαι” (βλ. Παράρτημα) είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί είτε με τοποθέτηση πιονιών/άβαταρς σε ένα επιτραπέζιο ταμπλό. Αντί άβαταρς μπορούν να αξιοποιηθούν οι πολύχρωμες καρδιές που τα παιδιά έχουν κατασκευάσει στηριγμένες σε μανταλάκι.</p> <p>2. Η παρουσίαση των δεδομένων του ερωτηματολογίου μπορεί να γίνει σε ζευγάρια, και η απάντηση των ερωτήσεων επεξεργασίας και αναστοχασμού να γίνει από όποιο παιδί θέλει στην ολομέλεια. Η προσαρμογή αυτή ενδείκνυται για μεγάλες ομάδες, ώστε να τηρείται η ασφάλεια του μαθησιακού περιβάλλοντος και να αποφεύγεται η έκθεση των μαθητριών.</p> <p>3. Ως σκαλωσιά μάθησης για την διερεύνηση διαφορών και ομοιοτήτων σε σχέση με το όνομα (σχέση ταυτότητας – ατομικότητας), ετικέτες “Μοιάζουμε”, “Ξεχωρίζω” ή “Διαφέρω” μπορούν να διαμοιραστούν στα παιδιά, τα οποία κολλούν τις ετικέτες δίπλα σε κάθε απάντηση.</p> <p>4. Τα Σώματα Γνώσης των μαθητριών μπορούν να κολληθούν σε μια γωνιά της τάξης, εν είδει έκθεσης. Παρατηρώντας τις ζωγραφιές των άλλων μαθητριών το κάθε παιδί μπορεί να δουλέψει ξανά με τις ετικέτες Μοιάζουμε/Ξεχωρίζω πάνω στο δικό του φύλλο για να αποτυπώσει στοιχεία ταυτότητας ή ατομικότητας.</p> <p>5. Οι ανάγκες στο φύλλο εργασίας για το σπίτι μπορούν να γραφούν ή να ζωγραφιστούν. Οπτικό στήριγμα που μπορεί να δοθεί εδώ είναι οι Κάρτες Αναγκών που βρίσκουμε στο Compasito, σελ. 167 (Σαλπάροντας για μια νέα χώρα).</p>					
3η (45')	Τα δικαιώματά μας: αντικείμενο έρευνας	<p>Εξοικείωση με τα δικαιώματα του παιδιού</p> <p>Ανάπτυξη ερευνητικής μεθοδολογίας</p> <p>Αξιοποίηση της πολυγλωσσίας και της πολυτροπικότητας</p>	<p>Το παιδί:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αναγνωρίζει και ανακαλεί τα βασικά δικαιώματα του παιδιού. - Ταξινομεί τα δικαιώματα ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής τους. - Ορίζει το περιεχόμενο της έννοιας “ανάγκη” και προσδιορίζει τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες. - Ιεραρχεί ανάγκες και επιθυμίες. - Συνδέει τα δικαιώματα με πανανθρώπινες ανάγκες και 	<p>1. Η ομάδα διερευνά τη σχέση ανάμεσα στις ανάγκες και τις επιθυμίες μέσα από τη δραστηριότητα “Σαλπάροντας για μια νέα χώρα” (Compasito, σελ. 167). Μπορούμε να ζήσουμε χωρίς νερό; Χωρίς καραμέλες; Μπορούμε να ζήσουμε χωρίς ελεύθερη έκφραση; Με διακρίσεις; Μπορούμε όλα να ζήσουμε σε ένα κόσμο όπου υπάρχουν διακρίσεις;</p> <p>2. Η ομάδα δουλεύει πάνω στα 42 δικαιώματα του παιδιού κοιτώντας τις κάρτες (βλ. Παράρτημα “Αφίσες / Κάρτες της Σύμβασης” ή “Κάρτες με σύντομο λεκτικό”) στις διάφορες γλώσσες. Όπου χρειάζεται επεξήγηση, τα παιδιά πλοηγούνται στο διαδίκτυο και αναζητούν μετάφραση, πληροφορίες ή παραδείγματα. Αν χρειάζεται μπορούν</p>	<p>- CRC Animated videos (βλ. Παράρτημα)</p> <p>- Επίσημο διδακτικό υλικό Συμβουλίου της Ευρώπης, Εξερευνούμε τα Δικαιώματα του παιδιού (βλ. Παράρτημα)</p> <p>- Αφίσες/ κάρτες της</p>

		<p>Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας</p>	<p>αξίες.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως άτομο με δικαιώματα και ανάγκες. - Αντιλαμβάνεται τα άλλα άτομα ως φορείς δικαιωμάτων. - Αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως υποκείμενο υποχρεώσεων. - Αναζητά πληροφορίες στο διαδίκτυο. - Συλλέγει τις κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με το υπό εξέταση ζήτημα. - Εργάζεται αυτόνομα και επιλύει απλά προβλήματα με μεθοδικότητα. - Αξιοποιεί πηγές, γλωσσάρια, εργαλεία μετάφρασης, μηχανές αναζήτησης για να λύσει απορίες του. - Αξιολογεί το κύρος των πηγών πληροφόρησής του. - Συνεργάζεται με άλλα παιδιά για να επιλύσει ένα πρόβλημα. - Κατασκευάζει πολυτροπικά κείμενα που εμπεριέχουν πληροφορίες σε ποικίλους κώδικες. - Εκτιμά την πολυγλωσσία και αναγνωρίζει τους γλωσσικούς του πόρους ως πηγή αυτοεκτίμησης. - Προβαίνει σε εναλλαγές κώδικα και μεταχειρίζεται τη διαγλωσσικότητα ως πολύτιμο εργαλείο επικοινωνίας. - Τοποθετείται και 	<p>επίσης να δουν τα βίντεο του CRC για τα δικαιώματα του παιδιού ή άλλο οπτικοακουστικό υλικό (βλ. Παράρτημα “CRC Videos για τα δικαιώματα του παιδιού”).</p> <p>3. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά επιχειρηματολογούν και χωρίζουν τα δικαιώματα σε 4 κατηγορίες: Επιβίωση, Ανάπτυξη, Συμμετοχή, Προστασία (βλ. Παράρτημα “Άσκηση Ταξινόμησης”). Υπάρχουν σημεία διαφωνίας; Συμβιβασμού;</p> <p>4. Για την επόμενη συνάντηση ζητείται από την ομάδα να κατασκευάσει ένα “Πολύγλωσσο Λεξικό των δικαιωμάτων” στις γλώσσες που έχουν αποτυπωθεί στο “Ένα σώμα γνώσης” της. Κάθε σελίδα του λεξικού θα περιέχει από ένα δικαίωμα σε όλες τις γλώσσες της ομάδας, και σχετικούς με το δικαίωμα αυτό όρους.</p>	<p>Σύμβασης (βλ. Παράρτημα)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κάρτες με σύντομο λεκτικό για τα δικαιώματα του παιδιού (βλ. Παράρτημα) - Κάρτες Συμφωνώ / Διαφωνώ - Σαλπάροντας για μια νέα χώρα, Compasito, σελ. 167 - Ένα Ημερολόγιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Compasito, σελ.71
--	--	------------------------------------	--	---	---

			επαναποθετείται μεταχειριζόμενο την επιχειρηματολογία ως εργαλείο ενημέρωσης και απόκτησης γνώσης.		
Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης					
<p>1. Η παρουσίαση των 42 δικαιωμάτων του παιδιού μπορεί να γίνει μέσα από διαφοροποιημένο υλικό, ανάλογα τη σύνθεση της ομάδας και τις ανάγκες του κάθε παιδιού. Εδώ προτείνονται εναλλακτικά κάρτες σε διαφορετικές γλώσσες (αγγλικά, φαρσί, αραβικά και ουκρανικά), εικονογραφημένες κάρτες (διδασκτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης) και προσαρμογή τους με σύντομη λεκτική αναφορά, οπτικοακουστικό υλικό, καθώς και τη μαθητική έκδοση της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, όπως φαίνεται στο Παράρτημα.</p> <p>2. Η επεξεργασία (εξάσκηση) των 42 δικαιωμάτων του παιδιού μπορεί να γίνει με δραστηριότητα απλής ταξινόμησης των καρτών που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά την παρουσίαση, όπως στην “Ομαδοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού σε τέσσερις διαστάσεις” που περιέχεται στο επίσημο διδασκτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ. Παράρτημα). Η ταξινόμηση μπορεί να δοθεί σε μικρές ομάδες ως άσκηση επίλυσης προβλήματος και στην ολομέλεια να παρουσιαστούν τυχόν αποκλίσεις, ή μπορεί να γίνει στην ολομέλεια με τα παιδιά να σηκώνουν κάρτες “Συμφωνώ/Διαφωνώ” σε κάθε εισήγηση του/της εμπυχωτή/τριας.</p> <p>3. Εναλλακτική δραστηριότητα επεξεργασίας (εξάσκηση) είναι η δημιουργία Ημερολογίου Δικαιωμάτων, με βάση την αντίστοιχη δραστηριότητα του Compasito (σελ. 71). Και αυτή η δραστηριότητα προτείνεται να πραγματοποιηθεί σε 2-3 μικρές ομάδες που θα χωρίσουν τους μήνες ανά 6μηνο ή 4μηνο αντίστοιχα. Οι μικρές ομάδες προτείνεται να δουλέψουν με ρόλους (ερευνητήρια, σύμβουλος ψηφιακών μέσων, εικαστικός, γραμματέας, συντονιστής, μεταφραστής).</p> <p>4. Ανάλογα τις γλώσσες που έχουν απεικονίσει στο Σώμα Γνώσης τους, τα παιδιά αναλαμβάνουν να συγκεντρώσουν σημαντικές για τα δικαιώματα του παιδιού λέξεις και να τις μεταφράσουν. Μια ενδιαμέση εδώ δραστηριότητα ανάδειξης των πολύγλωσσων ρεπερτορίων των μαθητ(ρι)ών είναι το “Γλωσσικό Πορτρέτο”: τα παιδιά απαντούν (γραπτά σε ερωτηματολόγιο ή προφορικά με συνεντεύξεις σε ζευγάρια) σε ποιες γλώσσες μιλούν (στο σπίτι, με τους φίλους, στο σχολείο), γράφουν, διαβάζουν, εκτελούν υπολογισμούς, σκέφτονται, ονειρεύονται.</p> <p>5. Το Πολύγλωσσο Λεξικό Δικαιωμάτων είναι δραστηριότητα που πραγματοποιείται από τα ίδια τα παιδιά μεταξύ των συναντήσεων. Στηρίγματα που μπορούν να δοθούν ή να κατασκευαστούν μαζί με τα παιδιά είναι το template του Λεξικού, καρτέλες με έτοιμες λέξεις στις οποίες τα παιδιά θα προσθέσουν ή από τις οποίες θα επιλέξουν: Εκπαίδευση, Όνομα, Ταυτότητα, Παιδιά Πρόσφυγες, Παιδιά με Αναπηρία, Οικογένεια, Υγεία, Προστασία, Ανάπτυξη, Ελεύθερος χρόνος, Συμμετοχή, Επιβίωση, Κουλτούρα, Θρησκεία, Ιθαγένεια, Διακρίσεις, Ελευθερία, Γνώμη, Ιδιωτική ζωή, Μειονότητες.</p>					
4η (45')	Τα δικαιώματά μας: έργο τέχνης	Σε βάθος επεξεργασία των δικαιωμάτων του παιδιού Ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης	Το παιδί: - Ανακαλεί κι αναγνωρίζει τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. - Εξασκεί τις δημιουργικές του ικανότητες και τις ικανότητες στην επικοινωνία. - Αναπτύσσει ιδέες για το πώς να προωθήσει τα δικαιώματα των παιδιών.	1. Τα παιδιά παίζουν “Επιτραπέζια Παιχνίδια” (Compasito, σελ. 82) για εξοικείωση με, ανάκληση και αναγνώριση των βασικών δικαιωμάτων. 2. Ελέγχουν τις γνώσεις τους πραγματοποιώντας το κουίζ του Συνηγόρου του Παιδιού (βλ. Παράρτημα “Quiz”). 3. Σε μικρές ομάδες αναπτύσσουν από μια σύντομη τηλεοπτική διαφήμιση (ή αφίσσα / ή podcast) για ένα δικαίωμα της επιλογής τους (που τα αφορά) μέσα από τη δραστηριότητα “Διαφημίζοντας τα ανθρώπινα	- Επιτραπέζια παιχνίδια, Compasito, σελ. 82 - Online quiz (βλ. Παράρτημα) - Διαφημίζοντας τα Ανθρώπινα

			<ul style="list-style-type: none"> - Εμβαθύνει την κατανόησή του για τα ανθρώπινα δικαιώματα. - Αποτιμά το κλίμα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα εντός της κοινότητας στην οποία εντάσσεται. - Συσχετίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα με την καθημερινή ζωή. - Χρησιμοποιεί την τέχνη ως μέθοδο επικοινωνίας. - Επιλέγει άφοβα ανάμεσα σε διαφορετικούς κώδικες και μέσα, προκειμένου να επικοινωνήσει καλύτερα το μήνυμά του. 	<p>δικαιώματα”, Compasito, σελ. 76.</p> <p>4. Φτιάχνουν ένα χάρτη με τα σημαντικά σημεία – σταθμούς της γειτονιάς/σχολείου/κοινοτήτάς τους και συσχετίζουν το καθένα από αυτά με κάποιο/α ανθρώπινο/α δικαίωμα/ματα.</p> <p>5. Κοιτούν το “Πολύγλωσσο λεξικό των δικαιωμάτων” και προτείνουν εικονογραφήσεις για κάθε δικαίωμα, προσθήκες σε λεξιλόγιο, μεταφράσεις καθώς και εικαστικές αλλαγές και επιμέλεια.</p>	<p>Δικαιώματα, Compasito, σελ. 76</p> <p>- Βάζω τα δικαιώματα στο Χάρτη, Compasito, σελ. 148</p>
--	--	--	--	---	--

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Η ενότητα προσφέρει εναλλακτικές ή σύνθετες διαδρομές για την ανάκληση και εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού: Α. Για ομάδες λιγότερο εξοικειωμένες με τη Σύμβαση, προσφέρεται το επιτραπέζιο παιχνίδι “Πόσο καλά γνωρίζεις τα δικαιώματά σου;” (σελ. 82, Compasito), το οποίο παίζεται με ένα απλό επιτραπέζιο ταμπλό και κάρτες Δικαιωμάτων (σελ. 83, Compasito). Ως στηρίγματα μπορούν να δοθούν οι πολύγλωσσες και εικονογραφημένες κάρτες δικαιωμάτων του Παραρτήματος. Β. Για ομάδες με διαφοροποιημένα επίπεδα γραμματισμού προσφέρεται το παιχνίδι Moksha – Patamu (σελ. 88, Compasito), που παίζεται όπως το ‘Φίδια και Σκάλες’ (το ταμπλό και οι κάρτες βρίσκονται στο εγχειρίδιο). Παραλλαγή του παιχνιδιού περιλαμβάνει τη μεγάλωφνη ανάγνωση από τον/την εμπυχωτή/τρια των καρτών και η ανάρτηση καρτών “Σωστό” ή “Λάθος” από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Γ. Για ομάδες που εργάζονται πάνω στον ψηφιακό γραμματισμό προσφέρεται το Quiz (I και II) του Συνηγόρου του παιδιού (βλ. Παράρτημα). Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να πραγματοποιηθούν εναλλακτικά ή/και συμπληρωματικά.
2. Για τη δημιουργική αξιοποίηση των δικαιωμάτων και τη σύνδεσή τους με την καθημερινότητα των παιδιών και την κοινοτική ζωή δίνονται πάλι εναλλακτικά ή/και συμπληρωματικά οι δραστηριότητες “Διαφημίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα”, “Πολύγλωσσο λεξικό”, “Βάζω τα δικαιώματα στο Χάρτη”. Σκαλωσιά μάθησης για όλες τις παραπάνω δραστηριότητες αποτελεί η παρουσίαση και επεξεργασία ενός αντίστοιχου κειμένου (τηλεοπτική ή ραδιοφωνική διαφήμιση, λεξικό, χάρτης) ώστε οι μαθητ(ρι)ές να εξοικειωθούν με το είδος.
3. Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες εντάσσονται στην προσέγγιση της επεξεργασίας και παραγωγής πολυτροπικού υλικού (πολυγραμματισμοί) και ανάλογα τα ενδιαφέροντα, την εμπειρία και τις ικανότητες των μαθητ(ρι)ών, όπως έχουν αποτυπωθεί στο “Ένα Σώμα Γνώσης” τους, μπορούν να δοθούν/μοιραστούν σε αντίστοιχες μικρές ομάδες (Ομάδα διαφήμισης, ομάδα λεξικού, ομάδα χάρτη).
4. Εναλλακτική δραστηριότητα στις παραπάνω (πολυγραμματισμοί) μπορεί να αποτελέσει ο φωτογραφικός περίπατος (στη γειτονιά ή στο σχολείο) και η δημιουργία “Ψηφιακού φωτογραφικού άλμπουμ δικαιωμάτων” (Padlet). Αυτή μπορεί αντίστοιχα να αποτελέσει δραστηριότητα ολομέλειας ή μικρής ομάδας.
5. Στις δραστηριότητες που προϋποθέτουν την επιλογή και ανάδειξη ενός ή περισσότερων δικαιωμάτων (διαφήμιση, φωτογραφικό άλμπουμ) είναι σημαντικό να δοθεί η οδηγία στα παιδιά να επιλέξουν ένα δικαίωμα που θεωρούν πολύ σημαντικό για αυτά. Ειδικά για ομάδες με παιδιά που πιθανόν έχουν υποστεί τραύμα,

έχουν βρεθεί σε πόλεμο, ή είναι θύματα βίας ή εκτοπισμού συστήνεται η οδηγία που θα δοθεί από τον/τη εμπυχωτή/τρια να έχει ενδυναμωτική κατεύθυνση (“Επιλέξτε ένα δικαίωμα που θεωρείτε σημαντικό”) και να μην υποβοηθά ενδεχόμενη αναβίωση του τραύματος (“Διαλέξτε ένα δικαίωμα που παραβιάζεται”).

Β) Μέσα σε 4 διδακτικές ώρες μια ομάδα μπορεί να εργαστεί ως εξής για να συνδέσει τα Δικαιώματα του Παιδιού με την καθημερινή ζωή:

Συνάντηση	Τίτλος	Γενικός Σκοπός	Μαθησιακά αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Προτεινόμενο υλικό
1η	Έχω ένα όνομα – έχουμε μια τάξη	Γνωριμία και Δημιουργία ομάδας Εισαγωγή στα άρθρα 7, 8, 13 και 28, 29 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού (Όνομα και Ιθαγένεια, Προστασία της ταυτότητας, Ελευθερία έκφρασης, Εκπαίδευση και Σκοπός της Εκπαίδευσης)	Το παιδί: - Γνωρίζει τα άλλα παιδιά με τα ονόματά τους. - Αντιλαμβάνεται τη μεγάλη ποικιλία των ονομάτων στην τάξη. - Εκτιμά τη μοναδικότητα του ονόματος και τη σύνδεσή του με την ατομικότητα. - Αναγνωρίζει τη σύνδεση ανάμεσα στο άτομο και την ομάδα. - Βρίσκει το χώρο του μέσα στην ομάδα. - Λαμβάνει αποφάσεις μέσα στην ομάδα εφαρμόζοντας στρατηγικές επιχειρηματολογίας, συναίνεσης και συμβιβασμού. - Ανακαλεί διαδικασίες λήψης απόφασης, καθώς και μηχανισμούς δημιουργίας συμβολαίου ομάδας.	1. Η ομάδα ενεργοποιείται με μια μικρή άσκηση γνωριμίας στον κύκλο (Η μπάλα, Πες το με μια κίνηση, 2 αλήθειες και 1 ψέμα, Κάτι μέσα από την τσάντα μου). 2. Τα παιδιά στον κύκλο επιλέγουν στην τύχη από μια στοίβα με πολύχρωμα μπαλόνια με τα ονόματά τους, και συστήνουν το παιδί του οποίου το μπαλόνι τους έτυχε. 3. Το κάθε παιδί παίρνει πίσω το μπαλόνι με το όνομά του και το στολίζει. Με τα μπαλόνια τα παιδιά φτιάχνουν ένα πολύχρωμο μπουκέτο (αφίσα). Γιατί είναι πολύχρωμα τα μπαλόνια; Τι συμβολίζει το μπουκέτο; 4. Αποφασίζουν πού θα κολληθεί η παραπάνω αφίσα μέσα στην τάξη ή το σχολείο. 5. Αναστοχάζονται πάνω στη διαδικασία της συλλογικής λήψης απόφασης. Πώς θα αποφασίσουν; Με πλειοψηφία; Κι αν κάποιο παιδί έχει μια σοβαρή αντίρρηση και είναι μειοψηφία; Αν κάποιο παιδί πλήττεται από την απόφαση της πλειοψηφίας; Πρέπει να ακουστούν επιχειρήματα; Πώς θα τα ζυγίσουν;. 6. Για την επόμενη συνάντηση τα παιδιά παίρνουν μαζί τους στο σπίτι να συμπληρώσουν την ιστορία του ονόματός τους (βλ. Παράρτημα “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία”) με τη βοήθεια της οικογένειάς τους.	- Σχέδιο Μαθήματος 1, Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού, σελ. 7 - Ασκήσεις γνωριμίας, 205 βιωματικές ασκήσεις για εμπύχωση των ομάδων - Flipchart - Φύλλο εργασίας σε ελληνικά, ρωσικά, ουκρανικά, αγγλικά και αραβικά “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία” (βλ. Παράρτημα)
Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης					

<p>1. Η αρχική γνωριμία μπορεί να γίνει με άσκηση μη λεκτικής επικοινωνίας, όπου τα παιδιά, μετά από προσομοίωση του/της εκπαιδευτικού βγάζουν κάτι που τα χαρακτηρίζει μέσα από την τσάντα τους και το παρουσιάζουν στην ομάδα. Όποιο παιδί θέλει μπορεί να πει 2 λόγια. Για ομάδες που εστιάζουν δυσκολότερα ενδείκνυται η άσκηση “Πες το με μια κίνηση”, όπου κάθε παιδί κάνει μια κίνηση και τα υπόλοιπα επαναλαμβάνουν. Βασική εδώ είναι η οδηγία του/της εκπαιδευτικού που ενθαρρύνει τα παιδιά να επιλέξουν κινήσεις που όλη η ομάδα μπορεί να επαναλάβει.</p> <p>2. Η δραστηριότητα που αφορά στην ανάδειξη της ποικιλίας των ονομάτων-προσώπων στην τάξη (“Πολύχρωμα μπαλόνια”) μπορεί να έχει εκ των προτέρων προετοιμαστεί από τον/την εκπαιδευτικό ώστε να είναι ήδη αναγραμμένα τα ονόματα των παιδιών σε αυτά, ή να προετοιμαστεί επιτόπου από τα ίδια τα παιδιά που θα γράψουν το όνομά τους σε όποια γλώσσα επιθυμούν. Η ομάδα μπορεί να διερευνήσει και άλλες απεικονίσεις της (Δέντρο με φύλλα ή Τρένο με Βαγόνια ή Σύννεφο με σταγόνες). Τα βαγόνια/σταγόνες/λουλούδια/φύλλα/μπαλόνια/καρδιές μπορούν να στολιστούν από τα παιδιά με κολλάζ από αποκόμματα από περιοδικά, ή με ζωγραφική, ή με γραπτό κείμενο.</p> <p>3. Οι δραστηριότητες διαλόγου και αναστοχασμού που αφορούν στη συλλογική λήψη απόφασης προκύπτουν μετά από την προσπάθεια επίλυσης του προβλήματος: “Πού θα κολληθεί η αφίσα;”. Η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί ως απλή δραστηριότητα διαλόγου ή ως άσκηση ψηφοφορίας/επιχειρηματολογίας όπου όλα τα παιδιά καλούνται με τη σειρά να προτείνουν αν θέλουν (γραπτά, προφορικά, με ζωγραφιά) μια θέση (ή αντίστοιχα ένα όνομα), ενώ οι συμμαθητ(ρι)ές τους με κάρτες ‘Ναι’, ‘Όχι’ στηρίζουν ή όχι την κάθε πρόταση ώστε να δημιουργηθεί ένα πλέγμα απαντήσεων σε flipchart.</p> <p>4. Το ερωτηματολόγιο “Το όνομά μου έχει τη δική του ιστορία” μπορεί να συμπληρωθεί γραπτώς ή να αξιοποιηθεί ως οδηγός για να πάρουν προφορικά συνέντευξη από την οικογένεια/φροντιστ(ρι)ές τους.</p>					
2η	Τα δικαιώματά μας: αντικείμενο έρευνας	<p>Εκτίμηση της διαφορετικότητας και της μοναδικότητας</p> <p>Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της ενεργού ακρόασης</p> <p>Εμβάθυνση στα άρθρα 7, 8, 12 και 13 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του Παιδιού (Όνομα και Ιθαγένεια, Προστασία της ταυτότητας,</p>	<p>Το παιδί:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αναγνωρίζει τη σημασία του ονόματός του. - Συνδέει το όνομά του τόσο με την παράδοση της οικογένειάς του, όσο όμως και με στοιχεία της προσωπικότητάς του. - Ρωτά τα άλλα παιδιά για το όνομά τους, ενδιαφέρεται για την ιστορία τους. - Εκφράζει περιέργεια για τη ζωή των άλλων παιδιών. - Ανακαλύπτει ομοιότητες και αγκαλιάζει τις διαφορές. - Εκτιμά τη μοναδικότητα και τη διαφορετικότητά του μέσα από το όνομα και την ιστορία του. - Αναγνωρίζει το όνομα ως στοιχείο ταυτότητας. 	<p>1. Τα παιδιά εκφράζουν την άποψή τους για μια σειρά δηλώσεων που αφορούν στο όνομα (βλ. Παράρτημα “Πού στέκομαι;”).</p> <p>2. Φέρνουν το συμπληρωμένο από το σπίτι φύλλο εργασίας για την ιστορία του ονόματός τους και μοιράζονται πληροφορίες στην ολομέλεια με βάση της ερωτήσεις του/της εκπαιδευτικού. Τι σημαίνει το όνομά του για το ίδιο το παιδί; Τι σημαίνει για τους άλλους; Του αρέσει αυτό το όνομα; Μοιράζεται κοινά με άλλα άτομα/μέλη της οικογένειάς του που έχουν το ίδιο όνομα; Πού διαφοροποιείται;</p> <p>3. Σε κόλλες Α4 (βλ. Παράρτημα “Ένα σώμα γνώσης”) σχηματίζουν το καθένα “Ένα σώμα γνώσης”, το περίγραμμα δηλαδή του εαυτού τους, με όλες τις πληροφορίες που έχουν για την ιστορία τους, τις ικανότητες, τις γλώσσες που γνωρίζουν, ενδιαφέροντα, στοιχεία ταυτότητας, τοποθετώντας τα (γραπτώς σε όποιο γλωσσικό κώδικα θέλουν ή με σχέδιο) στα αντίστοιχα μέρη του σώματος. Γιατί τα τοποθέτησαν έτσι; Λείπει κάτι;</p>	<p>- Σχέδιο Μαθήματος 2, Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού, σελ. 11</p> <p>- Άσκηση “Πού στέκομαι;” (βλ. Παράρτημα)</p> <p>- Ένα Σώμα Γνώσης, Compasito, σελ. 36</p> <p>- Φύλλο εργασίας με ανθρώπινη φιγούρα για “Ένα Σώμα Γνώσης” (βλ. Παράρτημα)</p> <p>- CRC Animated</p>

		<p>Ελευθερία γνώμης και Ελευθερία έκφρασης)</p> <p>Επεξεργασία των 42 δικαιωμάτων του παιδιού</p> <p>Ανάπτυξη ερευνητικής μεθοδολογίας</p> <p>Αξιοποίηση της πολυγλωσσίας και της πολυτροπικότητας</p> <p>Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Αναγνωρίζει, εκτιμά και υπερασπίζεται τις ικανότητες και τις εμπειρίες του. - Επιχειρηματολογεί ορθά χρησιμοποιώντας αληθείς προκείμενες και έγκυρους συλλογισμούς. - Μετασχηματίζει την άποψή του όταν έρχεται σε επαφή με νέες πληροφορίες ή σωστά επιχειρήματα. - Τοποθετείται όταν έχει κάτι να πει και αφουγκράζεται όταν δεν γνωρίζει, προκειμένου να μάθει. - Ταξινομεί τα δικαιώματα ανάλογα με το πεδίο εφαρμογής τους. - Συλλέγει τις κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με το υπό εξέταση ζήτημα. - Αξιοποιεί πηγές, γλωσσάρια, εργαλεία μετάφρασης, μηχανές αναζήτησης για να λύσει απορίες του. - Εκτιμά την πολυγλωσσία και αναγνωρίζει τους γλωσσικούς του πόρους ως πηγή αυτοεκτίμησης. - Προβαίνει σε εναλλαγές κώδικα και μεταχειρίζεται τη διαγλωσσικότητα ως πολύτιμο εργαλείο επικοινωνίας. 	<p>4. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά ανακαλούν τα 42 δικαιώματα του παιδιού χωρίζοντάς τα σε 4 κατηγορίες: Επιβίωση, Ανάπτυξη, Συμμετοχή, Προστασία (βλ. Παράρτημα “Άσκηση Ταξινόμησης”). Υπάρχουν σημεία διαφωνίας; Συμβιβασμού;</p> <p>5. Για την επόμενη συνάντηση ζητείται από την ομάδα να κατασκευάσει ένα “Πολύγλωσσο Λεξικό των δικαιωμάτων” στις γλώσσες που έχουν αποτυπωθεί στο “Ένα σώμα γνώσης” της. Κάθε σελίδα του λεξικού θα περιέχει από ένα δικαίωμα σε όλες τις γλώσσες της ομάδας, και σχετικούς με το δικαίωμα αυτό όρους.</p>	<p>videos (βλ. Παράρτημα)</p> <p>- Επίσημο διδακτικό υλικό Συμβουλίου της Ευρώπης, Εξερευνούμε τα Δικαιώματα του παιδιού (βλ. Παράρτημα)</p> <p>- Αφίσες/ κάρτες της Σύμβασης (βλ. Παράρτημα)</p> <p>- Κάρτες με σύντομο λεκτικό για τα δικαιώματα του παιδιού (βλ. Παράρτημα)</p> <p>- Ένα Ημερολόγιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, Compasito, σελ.71</p>
--	--	---	--	---	---

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Η δραστηριότητα “Πού στέκομαι” (βλ. Παράρτημα) είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί είτε με τοποθέτηση των μαθητ(ρι)ών στο χώρο, είτε με τοποθέτηση

πιονιών/άβαταρς σε ένα επιτραπέζιο ταμπλό. Αντί άβαταρς μπορούν να αξιοποιηθούν οι πολύχρωμες καρδιές που τα παιδιά έχουν κατασκευάσει στηριγμένες σε μανταλάκι.

2. Η παρουσίαση των δεδομένων του ερωτηματολογίου μπορεί να γίνει σε ζευγάρια, και η απάντηση των ερωτήσεων επεξεργασίας και αναστοχασμού να γίνει από όποιο παιδί θέλει στην ολομέλεια. Η προσαρμογή αυτή ενδείκνυται για μεγάλες ομάδες, ώστε να τηρείται η ασφάλεια του μαθησιακού περιβάλλοντος και να αποφεύγεται η έκθεση των μαθητ(ρι)ών.

3. Η δραστηριότητα “Ένα Σώμα γνώσης” μπορεί να πραγματοποιηθεί με τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες να γράφουν, να σχεδιάζουν ή να κολλούν κάρτες με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους στα διαφορετικά μέρη του σώματος.

4. Η παρουσίαση των 42 δικαιωμάτων του παιδιού μπορεί να γίνει μέσα από διαφοροποιημένο υλικό, ανάλογα τη σύνθεση της ομάδας και τις ανάγκες του κάθε παιδιού. Εδώ προτείνονται εναλλακτικά κάρτες σε διαφορετικές γλώσσες (αγγλικά, φαρσί, αραβικά και ουκρανικά), εικονογραφημένες κάρτες (διδασκτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης) και προσαρμογή τους με σύντομη λεκτική αναφορά, οπτικοακουστικό υλικό (CRC βίντεο), καθώς και η μαθητική έκδοση της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, όπως φαίνεται στο Παράρτημα.

5. Η επεξεργασία (εξάσκηση) των 42 δικαιωμάτων του παιδιού μπορεί να γίνει με δραστηριότητα απλής ταξινόμησης των καρτών που έχουν χρησιμοποιηθεί κατά την παρουσίαση, όπως στην “Ομαδοποίηση των δικαιωμάτων του παιδιού σε τέσσερις διαστάσεις” που περιέχεται στο επίσημο διδασκτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ. Παράρτημα). Η ταξινόμηση μπορεί να δοθεί σε μικρές ομάδες ως άσκηση επίλυσης προβλήματος και στην ολομέλεια να παρουσιαστούν τυχόν αποκλίσεις, ή μπορεί να γίνει στην ολομέλεια με τα παιδιά να σηκώνουν κάρτες “Συμφωνώ/Διαφωνώ” σε κάθε εισήγηση του/της εμπνευστή/τριας.

6. Εναλλακτική ή επιπρόσθετη δραστηριότητα επεξεργασίας (εξάσκηση) είναι η δημιουργία Ημερολογίου Δικαιωμάτων, με βάση την αντίστοιχη δραστηριότητα του Comrasito (σελ. 71). Και αυτή η δραστηριότητα προτείνεται να πραγματοποιηθεί σε 2-3 μικρές ομάδες που θα χωρίσουν τους μήνες ανά 6μηνο ή 4μηνο αντίστοιχα. Οι μικρές ομάδες προτείνεται να δουλέψουν με ρόλους (ερευνήτρια, σύμβουλος ψηφιακών μέσων, εικαστικός, γραμματέας, συντονιστής, μεταφραστής).

7. Ανάλογα τις γλώσσες που έχουν απεικονίσει στο Σώμα Γνώσης τους, τα παιδιά αναλαμβάνουν να συγκεντρώσουν σημαντικές για τα δικαιώματα του παιδιού λέξεις και να τις μεταφράσουν. Μια ενδιάμεση εδώ δραστηριότητα ανάδειξης των πολύγλωσσων ρεπερτορίων των μαθητ(ρι)ών είναι το “Γλωσσικό Πορτρέτο”: τα παιδιά απαντούν (γραπτά σε ερωτηματολόγιο ή προφορικά με συνεντεύξεις σε ζευγάρια) σε ποιες γλώσσες μιλούν (στο σπίτι, με τους φίλους, στο σχολείο), γράφουν, διαβάζουν, εκτελούν υπολογισμούς, σκέφτονται, ονειρεύονται.

8. Το Πολύγλωσσο Λεξικό Δικαιωμάτων είναι δραστηριότητα που πραγματοποιείται από τα ίδια τα παιδιά μεταξύ των συναντήσεων. Στηρίγματα που μπορούν να δοθούν ή να κατασκευαστούν μαζί με τα παιδιά είναι το template του Λεξικού, καρτέλες με έτοιμες λέξεις στις οποίες τα παιδιά θα προσθέσουν ή από τις οποίες θα επιλέξουν: Εκπαίδευση, Όνομα, Ταυτότητα, Παιδιά Πρόσφυγες, Παιδιά με Αναπηρία, Οικογένεια, Υγεία, Προστασία, Ανάπτυξη, Ελεύθερος χρόνος, Συμμετοχή, Επιβίωση, Κουλτούρα, Θρησκεία, Ιθαγένεια, Διακρίσεις, Ελευθερία, Γνώμη, Ιδιωτική ζωή, Μειονότητες.

3η (45')	Τα δικαιώματά μας: έργο τέχνης	Σε βάθος επεξεργασία των δικαιωμάτων του παιδιού Ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης	Το παιδί: - Ανακαλεί κι αναγνωρίζει τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. - Εξασκεί τις δημιουργικές του ικανότητες και τις ικανότητες στην επικοινωνία. - Αναπτύσσει ιδέες για το πώς να προωθήσει τα δικαιώματα των παιδιών. - Εμβαθύνει την κατανόησή του	1. Τα παιδιά ελέγχουν τις γνώσεις τους πραγματοποιώντας το κουίζ του Συνηγόρου του Παιδιού (βλ. Παράρτημα “Quiz”). 2. Σε μικρές ομάδες αναπτύσσουν από μια σύντομη τηλεοπτική διαφήμιση (ή αφίσσα / ή podcast) για ένα δικαίωμα της επιλογής τους (που τα αφορά) μέσα από τη δραστηριότητα “Διαφημίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα”, Comrasito, σελ. 76. 3. Φτιάχνουν ένα χάρτη με τα σημαντικά σημεία – σταθμούς της γειτονιάς/σχολείου/κοινότητάς τους και	- Επιτραπέζια παιχνίδια, Comrasito, σελ. 82 - Online quiz (βλ. Παράρτημα) - Διαφημίζοντας τα Ανθρώπινα Δικαιώματα,
----------	--------------------------------	---	--	---	--

			<p>για τα ανθρώπινα δικαιώματα.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αποτιμά το κλίμα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα εντός της κοινότητας στην οποία εντάσσεται. - Συσχετίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα με την καθημερινή ζωή. - Χρησιμοποιεί την τέχνη ως μέθοδο επικοινωνίας. - Επιλέγει άφοβα ανάμεσα σε διαφορετικούς κώδικες και μέσα, προκειμένου να επικοινωνήσει καλύτερα το μήνυμά του. - Αντιμετωπίζει τη γειτονιά και την καθημερινή ζωή ως ζωντανούς τόπους ενημέρωσης, επικοινωνίας και έρευνας. - Παρατηρεί και αφουγκράζεται ενεργά, συλλέγει δεδομένα και ανατρέχει σε αυτά προκειμένου να αφηγηθεί μια ιστορία. 	<p>συσχετίζουν το καθένα από αυτά με κάποιο/α ανθρώπινο/α δικαίωμα/ματα.</p> <p>4. Κοιτούν το “Πολύγλωσσο λεξικό των δικαιωμάτων” και προτείνουν εικονογραφήσεις για κάθε δικαίωμα, προσθήκες σε λεξιλόγιο, μεταφράσεις καθώς και εικαστικές αλλαγές και επιμέλεια.</p> <p>5. Η συνάντηση τελειώνει με ένα (φωτογραφικό) περίπατο στη γειτονιά/σχολείο/κοινότητα. Τι παρατήρησαν; Βρήκαν και άλλα δικαιώματα που δεν είχαν αποτυπώσει πριν στο χάρτη; Ποιο δικαίωμα βλέπουν να ανθίζει στη γειτονιά τους; Ποιο δικαίωμα μαραζώνει;</p>	<p>Compasito, σελ. 76</p> <p>- Βάζω τα δικαιώματα στο Χάρτη, Compasito, σελ. 148</p>
--	--	--	--	--	--

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Η ενότητα προσφέρει εναλλακτικές ή σύνθετες διαδρομές για την ανάκληση και εμπέδωση των δικαιωμάτων του παιδιού: Α. Για ομάδες με διαφοροποιημένα επίπεδα γραμματισμού προσφέρεται το παιχνίδι Moksha – Patamu (σελ. 88, Compasito), που παίζεται όπως το ‘Φίδια και Σκάλες’ (το ταμπλό και οι κάρτες βρίσκονται στο εγχειρίδιο). Παραλλαγή του παιχνιδιού περιλαμβάνει τη μεγαλόφωνη ανάγνωση από τον/την εμπυχωτή/τρια των καρτών και η ανάρτηση καρτών “Σωστό” ή “Λάθος” από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Β. Για ομάδες που εργάζονται πάνω στον ψηφιακό γραμματισμό προσφέρεται το Quiz (I και II) του Συνηγόρου του παιδιού (βλ. Παράρτημα). Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να πραγματοποιηθούν εναλλακτικά ή/και συμπληρωματικά.
2. Για τη δημιουργική αξιοποίηση των δικαιωμάτων και τη σύνδεσή τους με την καθημερινότητα των παιδιών και την κοινοτική ζωή δίνονται πάλι εναλλακτικά ή/και συμπληρωματικά οι δραστηριότητες “Διαφημίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα”, “Πολύγλωσσο λεξικό”, “Βάζω τα δικαιώματα στο Χάρτη”. Σκαλωσιά μάθησης για όλες τις παραπάνω δραστηριότητες αποτελεί η παρουσίαση και επεξεργασία ενός αντίστοιχου κειμένου (τηλεοπτική ή ραδιοφωνική διαφήμιση, λεξικό, χάρτης) ώστε οι μαθητ(ρι)ές να εξοικειωθούν με το είδος.
3. Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες εντάσσονται στην προσέγγιση της επεξεργασίας και παραγωγής πολυτροπικού υλικού (πολυγραμματισμοί) και ανάλογα τα ενδιαφέροντα, την εμπειρία και τις ικανότητες των μαθητ(ρι)ών, όπως έχουν αποτυπωθεί στο “Ένα Σώμα Γνώσης” τους, μπορούν να δοθούν/μοιραστούν σε αντίστοιχες μικρές ομάδες (Ομάδα διαφήμισης, ομάδα λεξικού, ομάδα χάρτη).

4. Ο φωτογραφικός περίπατος στη γειτονιά ή το σχολείο (αν η μετακίνηση εκτός σχολείου είτε δεν ενδιαφέρει είτε δεν είναι εφικτή) μπορεί να είναι δραστηριότητα ολομέλειας. Ωστόσο μπορεί να αποτελέσει και συμπληρωματική δραστηριότητα μικρής ομάδας (για την κατασκευή του Χάρτη, την εικονογράφηση του Λεξικού, ή την παραγωγή της Διαφήμισης). Τέλος, μπορεί να αποτελέσει εναλλακτική δραστηριότητα στις παραπάνω (πολυγραμματισμοί) με τη δημιουργία μια μικρής ομάδας που θα είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία “Ψηφιακού φωτογραφικού άλμπουμ δικαιωμάτων” (Padlet). Όλες οι δραστηριότητες υπηρετούν το διδακτικό στόχο της σύνδεσης των δικαιωμάτων με τη ζωή των μαθητρι(ών) και επομένως ανάλογα τις αναφορές τους (στη γειτονιά, το σχολείο, τη μεταναστευτική κοινότητα) μπορούν να επιλεγούν και οι κατάλληλες συναρμογές.

5. Στις δραστηριότητες που προϋποθέτουν την επιλογή και ανάδειξη ενός ή περισσότερων δικαιωμάτων (διαφήμιση, φωτογραφικό άλμπουμ) είναι σημαντικό να δοθεί η οδηγία στα παιδιά να επιλέξουν ένα δικαίωμα που θεωρούν πολύ σημαντικό για αυτά. Ειδικά για ομάδες με παιδιά που πιθανόν έχουν υποστεί τραύμα, έχουν βρεθεί σε πόλεμο, ή είναι θύματα βίας ή εκτοπισμού συστήνεται η οδηγία που θα δοθεί από τον/τη εμπυχωτή/τρια να έχει ενδυναμωτική κατεύθυνση (“Επιλέξτε ένα δικαίωμα που θεωρείτε σημαντικό”) και να μην υποβοηθά ενδεχόμενη αναβίωση του τραύματος (“Διαλέξτε ένα δικαίωμα που παραβιάζεται”).

4η (45')	Δικαιώματα στη γλώσσα μας	Επίλυση καθημερινών προβλημάτων βάσει μεθόδου Σχεδιασμός μιας δράσης ευαισθητοποίησης	<ul style="list-style-type: none"> - Συνδέει τα ανθρώπινα δικαιώματα με καθημερινά προβλήματα και παραβιάσεις. - Αξιοποιεί την εφευρετικότητα και τη φαντασία του για να αντιμετωπίσει κοινωνικά προβλήματα. - Μετατρέπει τις ιδέες του σε απτές λύσεις σε προβλήματα που άπτονται των δικαιωμάτων του. - Εφαρμόζει τις λύσεις στην πράξη με μέθοδο. - Συνεργάζεται με άλλα παιδιά για να επιλύσει ένα πρόβλημα. - Αποτιμά το κλίμα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα εντός της κοινότητας στην οποία εντάσσεται. - Αναγνωρίζει τα βασικά συστατικά μέρη ενός σχεδίου δράσης. - Σχεδιάζει μια δράση ευαισθητοποίησης προσδιορίζοντας το σκοπό, τις ομάδες-στόχου, τις κατάλληλες 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Με αφετηρία τις εικονογραφήσεις/φωτογραφίες που έχουν επιλέξει για τα δικαιώματα ή τη διαφήμιση που δημιούργησαν, τα παιδιά σε μικρές ομάδες προσδιορίζουν δικαιώματα που κατέχουν σημαντικό ρόλο στη ζωή τους (ή καταστάσεις και χώρους από την καθημερινή τους ζωή όπου τα βασικά δικαιώματα κινδυνεύουν). 2. Η ομάδα (ολομέλεια) αναστοχάζεται πάνω στα προβλήματα της κοινότητάς της. Ποιο πρόβλημα θεωρεί το πιο σημαντικό; Σε ποιον πρέπει να απευθυνθεί; Ποιος χρήζει ευαισθητοποίησης πάνω στα δικαιώματα του παιδιού; Σε ποια υποκείμενα έχει η ομάδα πρόσβαση και ποια μέσα; 3. Η ομάδα σχεδιάζει μια δράση ευαισθητοποίησης, αναλογιζόμενη το σκοπό, την ομάδα-στόχου, τις επιμέρους δραστηριότητες και το βηματισμό τους, απαραίτητους πόρους (χρόνο, τόπο, υλικά), πιθανές προκλήσεις και τον καταμερισμό των εργασιών. Σχεδιάζει μεθόδους λήψης ανατροφοδότησης από την ομάδα-στόχο (π.χ. συνέντευξη, φόρμα ανατροφοδότησης, δραστηριότητα ανατροφοδότησης). 4. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά αξιολογούν το υλικό που έχουν δημιουργήσει (Πολύγλωσσο λεξικό, Αφίσσα της ομάδας, Φωτογραφικό υλικό). Είναι σαφές; Χρειάζεται συμπληρωματικά μέσα, κώδικες προκειμένου το μήνυμα να γίνει κατανοητό από τον αποδέκτη; 	<ul style="list-style-type: none"> - Σχέδιο Μαθήματος 3, Εξερευνούμε τα δικαιώματα του παιδιού, σελ. 17 - Κάρτες Συμφωνώ / Διαφωνώ - Ετικέτες με τα ονόματα των μαθητρι(ών)
----------	---------------------------	--	---	--	--

			<p>δραστηριότητες, πόρους και το βηματισμό τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Οργανώνει μια δράση ευαισθητοποίησης συνυπολογίζοντας πιθανά προβλήματα, εναλλακτικά σενάρια, διαθέσιμους πόρους και υλικά, το βέλτιστο καταμερισμό αρμοδιοτήτων. - Προβαίνει στην προετοιμασία μιας δράσης ευαισθητοποίησης. - Αναλαμβάνει ευθύνη για την εκτέλεση μιας εργασίας. 		
--	--	--	---	--	--

Προσαρμογές / Σκαλωσιές μάθησης

1. Οι μικρές ομάδες προτείνεται και πάλι να δουλέψουν με ρόλους. Οι ομάδες εδώ, ανάλογα τη διδακτική προσέγγιση της προηγούμενης ενότητας, μπορούν να εργαστούν όλες πάνω σε μία παραγωγή (Χάρτης) ή στην παραγωγή την οποία δημιούργησαν/επιμελήθηκαν (διαφήμιση, λεξικό, χάρτης, padlet). Με βάση το σημείο εκκίνησης κάθε ομάδα καλείται να επιλέξει ένα ή περισσότερα δικαιώματα που θεωρεί σημαντικά ή κινδυνεύουν. Εδώ, ανάλογα την ευαλωτότητα της ομάδας, η οδηγία μπορεί να έχει ενδυναμωτική ή κριτική κατεύθυνση: Για ομάδες με παιδιά που πιθανόν έχουν υποστεί τραύμα, έχουν βρεθεί σε πόλεμο, ή είναι θύματα βίας ή εκτοπισμού συστήνεται η οδηγία που θα δοθεί από τον/την εκπαιδευτή/τρια να έχει ενδυναμωτική κατεύθυνση (“Επιλέξτε ένα δικαίωμα που θεωρείτε σημαντικό”). Ομάδες παιδιών που έχουν δουλέψει καιρό μαζί μπορεί να υιοθετήσουν μια πιο κριτική σκοπιά: Ποια δικαιώματα βλέπετε να κινδυνεύουν στο σχολείο/γειτονιά μας;
2. Για τον εντοπισμό και την επιλογή προβλημάτων, διαφορετικές μεθοδολογίες μπορούν να εφαρμοστούν ανάλογα την ομάδα: Α) Εισήγηση από τον/την εκπαιδευτή/τρια με βάση τις παραγωγές των παιδιών - Ανάρτηση καρτών ομαδικής απόκρισης (Συμφωνώ/Διαφωνώ) από τα παιδιά – Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας (Διαφωνώ με αυτό γιατί...) - Επίτευξη συναίνεσης, Β) Εργασία σε μικρές ομάδες – Εισηγήσεις των εκπροσώπων των ομάδων – Ανάρτηση καρτών ομαδικής απόκρισης (Συμφωνώ/Διαφωνώ) από τα υπόλοιπα παιδιά – Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας (Διαφωνώ με αυτό γιατί...) - Επίτευξη συναίνεσης, Γ) Καταιγισμός ιδεών – Επιχειρηματολογία – Συναίνεση. Από τη διαδικασία αυτή τα παιδιά καλούνται να αναδείξουν 1-3 βασικά προβλήματα της κοινότητάς τους.
3. Για την εύρεση λύσεων που τα παιδιά θα έδιναν στα παραπάνω προβλήματα και την πραγματοποίηση σχεδίου δράσης ευαισθητοποίησης, οι παρακάτω σκαλωσιές μάθησης προτείνονται ανάλογα την ομάδα: Α. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά επεξεργάζονται λύσεις που ένας μάγος, ένας ενήλικας, ένα παιδί, πολλά παιδιά θα έδιναν προκειμένου να εντοπίσουν τον κατάλληλο αποδέκτη (ομάδα-στόχο) της δράσης τους. Οι λύσεις σημειώνονται σε ένα δελτίο με εικόνες (μάγος, ενήλικες, παιδί, παιδιά). Β. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά συμπληρώνουν το σχέδιο δράσης τους το οποίο έχει προσημειωμένες τις εξής ενότητες: Σκοπός, Ομάδα – στόχος, Δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένης της Ανατροφοδότησης), Υλικά. Δίπλα από τα Υλικά και τις Δραστηριότητες τα παιδιά πρέπει να κολλήσουν ετικέτες ανάληψης αρμοδιότητας με τα ονόματά τους (τουλάχιστον από 1 το καθένα). Γ. Σε μικρές ομάδες τα παιδιά δίνουν ανατροφοδότηση γύρω από τα διαθέσιμα εργαλεία τους (διαφήμιση, αφίσα ομάδας, λεξικό, φωτογραφίες) αξιοποιώντας φόρμα ανατροφοδότησης με emojis. Προτεινόμενες δηλώσεις για τη φόρμα ανατροφοδότησης αφορούν στην πολυτροπικότητα των υλικών, την καταλληλότητα τους για τη συγκεκριμένη ομάδα-στόχο, την προσβασιμότητα (γλώσσες, κώδικες), τη συνάφεια με το σκοπό της δράσης.